

Magyar Könyvtárosok IX. Világtalálkozója

Az Országgyűlési Könyvtár és az Országos Széchényi Könyvtár közös szervezésében került sor 2024. november 21-22-én Budapesten a Magyar Könyvtárosok IX. Világtalálkozójára. A kétnapos rendezvény rekordot döntött a regisztrált résztvevők számát illetően, de a konferencia eleganciáját, ünnepélyességét és mégis barátságos légkörét is sokáig fogjuk emlegetni.

Závogyán Magdolna, a KIM kultúráért felelős államtitkára

A konferencia első napja a Parlament felsőházának üléstermében zajlott. Az Országház szimbolikus helyszíneként húzta alá, hogy a világtalálkozó résztvevői egy nyelvet, egy nemzetet és egy közös örökséget képviselnek a Kárpát-medencében és azon is túl. A rendezvényt Bellavics István, az Országgyűlés Hivatala közgyűjteményi és közművelődési igazgatója nyitotta meg, aki Kövér László, az Országgyűlés Elnöke köszöntő szavait tolmácsolta, többek között arról, hogy az emberarcú jövő elérésében a könyvtár stratégiai fegyverhordozó. Mint a „Könyvtár, ami összeköt” program elindítója, Kövér László a könyvtárosok személyes kapcsolatán alapuló hálózat jelentőségét hangsúlyozta, és valóban ennek elmélyítésére szolgált ez a konferencia is. Závogyán Magdolna, a Kulturális és Innovációs Minisztérium kultúráért felelős államtitkára köszöntőjében a digitális lehetőségek beemeléséről beszélt, mint amelyek mérsékelni tudják a közelmúlt súlyos kihívásait, de arra is felhívta a figyelmet, hogy ne a hagyományos kárára vagy annak elvesztése árán innováljunk. Fürjes Zoltán, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi ügyekért felelős helyettes államtitkára a tudásról mint szellemi táplálékról beszélt, a szó teremtő erejéről, a kultúra és identitás elválaszthatatlan összefonódásáról, illetve arról, hogy a könyvek segítenek abban, hogy emberi mivoltunkat helyesen éljük meg.

A konferencia elején került sor a Nagy Miklós-díj átadására is, amelyet az idén Tegdes Egyházi Dóra, a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Szövetségének elnöke vehetett át. A díjátadást követően a szervező intézmények előadása következett. Redl Károly, az Országgyűlési Könyvtár igazgatója a „Könyvtár, ami összeköt” program vázlatos bemutatására vállalkozott, az eredeti elképzelést és a program szükségszerű változásait is összefoglalta. A program legnagyobb eredménye a határokon átvívelő formális és informális szakmai együttműködési hálózat folyamatos, gyümölcsöző működése. E sikerre alapozva elindult a Múzeum Határok Nélkül Program is. Rózsa Dávid, az MNMKG OSZK főigazgatója elmondta, hogy a legutóbbi világtalálkozó óta, melyre 2018-ban került sor, fontos mérföldköveket lehet elősorolni a hazai könyvtárügyben. 2024. július 1-jén létrejött a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ, melynek az Országos Széchényi Könyvtár tagintézménye, elkészült a modern pilisi külső raktár, és az új fejlesztési irányok eredményei is láthatóak már. Ilyenek a digitalizálási együttműködések más kisebb-nagyobb közgyűjteményi intézményekkel, a könyvtárszakmai szakfolyóiratok digitális folyóiratként való újragondolása és elindítása (Háromkák, Közép-európai Könyvtár- és Információtudományi Szemle), továbbá olyan központi szolgáltatások elindítása, amelyek az egész

országra kiterjedő hatással lesznek. Újra elérhető a Humanus cikk-adatbázis, de ugyanilyen környezetben fognak a régi könyves adatbázisok is egy közös felületen kereshetővé válni. Öröndetes bejelentést tett arról, hogy a MEK+ adatbázisban immár jogvédett művek jogszerű szolgáltatására is lehetőség van, azaz az ország területén dedikált hálózaton digitálisan elérhetőek lesznek az OSZK kötelesepéldányai. Erre az ingyenes szolgáltatásra az igénylő könyvtáraknak kell jelentkezniük, csak a megfelelő technikai paraméterekkel rendelkező olvasói terminál biztosítása hárul rájuk. A művek annyi digitális példányban lesznek elérhetőek egyszerre, ahány fizikális példánnyal az OSZK rendelkezik. 2025. január 1-től ingyenes beiratkozással látogatható az OSZK, amely 1 millió dokumentumot tesz ettől a dátumtól kölcsönözhetővé.

Bálint Ágnes, EKE elnök

A konferencia délutánján Kárpát-medencei körkép keretében értesülhettünk a különböző magyarlakta területek könyvtárügyének aktuális kérdéseiről. Gercsér Judit, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöke a tagság körében végzett felmérést, amely alapján az egyesület 5 stratégiai célját megfogalmazták, továbbá ismertette a határon túli könyvtáros szervezetekkel való együttműködésük fontos állomásait, amelyek együttműködési megállapodásokban, közös konferenciákban, illetve a szakmai információ- és tapasztalatcserékben valósultak meg. Illés Péter (IKSZ) a Kárpát-medencei Könyvtárosok Konferenciáinak szervezője-házigazdája e konferenciák történetét és hatását mutatta be. Tegdes Egyházi Dóra a 25 éves szlovák egyesület történetét Erikson fejlődésméletemének segítségével mutatta be a bizonytalan kezdetektől a tevékeny felnőttkorig. Szócs Endre, a Romániai

Redl Károly, Rózsa Dávid és Fürjes Zoltán

Magyar Könyvtárosok Egyesületének képviselésében borulató jövőképet festett a fogyatkozó kisebbségi magyarság demográfiai adatai alapján, illetve statisztikai adatokkal tette szemléletessé a magyar gyűjteménnyel is rendelkező települési könyvtárak magyar nyelvű állományának elavulását, gyarapodásának stagnálását. Varga Éva, a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete képviselésében a kulturális örökség védelméről, a digitalizálásról mint mentési lehetőségről beszélt, és teljes körképet adott azokról az intézményekről, amelyek ezt a soknemzetiségű Kárpátalján hivatásszerűen végzik, és amelyekhez közösségi projektek is csatlakoznak. Kormányos Katona Gyöngyi, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet igazgatója a nyitott kultúra eszközrendszerében dolgozó, és nemcsak a tömbmagyarságban élőket támogató, igen sokrétű feladatot ellátó intézményéről számolt be, amelyben a közgyűjteményi feladatkör csak egy a sok közül. Ennek ellenére számottevő és eredményesen, felhasználóbarát módon szolgáltatott digitális könyvtárat működtetnek. Ezen kívül otthont adnak a Kapocs Könyvtári Csoportnak is, amely tizenhat olyan könyvtárat tömörít, amelyek magyar állománnyal is rendelkeznek. Digitalizálási tevékenységük nem csak írott dokumentumokra terjed ki, hanem hang- és videoanyagokat is digitalizálnak. Igazi szellemi műhelyként támogatják a különböző tudományterületeket

Tegdes Egyházi Dóra, az idei Nagy Miklós-díjazott

szakkönyvkiadással is. Zágorec-Csuka Judit, a Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ vezetője az első másfél év sikereiről, könyvkiadási és tudományos eredményeiről számolt be. Rabbi Zsolti, a horvátországi magyar írásos hagyatékat ismertette, mely a nyolcszáz évnyi közös államiság alatt Horvátország területén vagy horvát szerzők tollából született. Történeti vonatkozások után a kortárs irodalom jelenlétére és esélyeire, illetve a könyvkiadás (legyen az tankönyv, szakkönyv vagy szépirodalom) nehézségeire és lehetőségeire tért ki. A magyar állománnyal is rendelkező könyvtárak számát a délszláv háború 1-re csökkentette, a magyarajkú lakosság száma is drasztikusan megfogyatkozott, ami különösen szomorú egy olyan területen, ahol tevékeny olvasóköri munkák működtek, amelyek később oktatási központtá is váltak. Ma egyedül az eszéki városi könyvtár rendelkezik magyar nyelvű állománnyal. A körkép utolsó előadója Kelemen László az Őrvidék digitális tartalmait mutatta be, amelyekből kiemelkednek a néprajzi gyűjtemények. Az előadók mindegyike sajnálatát fejezte ki, hogy a Márai Program megszűnt, mert éveken át az egyetlen forrás volt, amelyből kortárs irodalommal tudják gyarapítani gyűjteményeiket. A zárszóban elhangzott az anyaország felelőssége a magyar nyelv ápolásában, annak intézményes támogatásában, de a partnerségre és a közös gondolkodásra is meghívást kaptunk.

A konferencia második napjának az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi Szakkönyvtára adott otthont. A Digitális hídépítés címet viselő első szekcióban hazai intézmények osztották meg digitális szolgáltatásaik újdonságait, de elvi-elméleti megközelítések is elhangzottak, illetve a felsőfokú könyvtárosképzés budapesti műhelyéről is hallottunk előadást. A budapesti „nagyok” mellett, úgymint a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, illetve a MNMKK OSZK Digitális Bölcsészeti Központ az Egyházi Könyvtárak Egyesülete is képviseltette magát.

A délutáni szekcióban külföldi kollegák előadásaira került sor. Ilona Kish az advocacy (képviselet, lobbizás) jelentőségéről és technikáiról beszélt, Sike Erika a Kongresszusi Könyvtár magyar állományáról – mely a legnagyobb külföldi gyűjtemény – a digitalizált művek elérhetőségéről, egyáltalán a digitális példányok preferálásáról, illetve a gyarapítás módjairól és arányairól beszélt. Wollner Ildikó, a British Library munkatársa a digitalizálás méreteiről, tartalmáról adott elő, illetve szorgalmazta, hogy a digitalizált magyar anyagok metaadatainak jó lenne a magyar elektronikus gyűjteményekben is megjeleníteniük. Biczó Krisztina, a Külgazdasági és Külügyminisztérium könyvtárának szerepét mutatta be a kulturális diplomáciában, ame-

lyet könyvadományok, magyar nyelvű könyvsarkok elhelyezésével és ezen keresztül történő kapcsolatépítéssel valósítanak meg. Végül Daczó Zsuzsa, a Kongresszusi Könyvtár munkatársa további magyar nyelvű digitális anyagok eléréséről, illetve a könyvtár ingyenes szolgáltatásairól tájékoztatta a konferencia résztvevőit.

A konferencia mindkét napja a könyvtári, kiállító- és raktári terek, illetve az OSZK digitálizáló műhelyének látogatásával zárult.

Köszönet a meghívásért, a kiváló szervezésért, a gondos vendéglátásért és a szakmai-emberi összetartozás élményéért.

BÁLINT ÁGNES

Tisztántúli Református Egyházkerület
Közgyűjteményei